

«Αγγέλα Παπάζογλου» με την Άννα Βαγενά

Σε μια μόνο παράσταση, όπου το κείμενο πρόκειται εξ ολοκλήρου να ειπωθεί από μια μοναδική φωνή, μεγάλη σημασία αποκτά η φωνητική εκτέλεση του λόγου, ο μουσικός του τονισμός, έτσι που η απλή ακρόαση να γίνεται συναρπαστική και απολαυστική πριν από τη διείσδυση στο νόημα και τη μύηση στο συναισθημα.

Αυτό ακριβώς συνέβαινε στην «Αγγέλα Παπάζογλου», μια μόνο παράσταση με την Άννα Βαγενά και τη συμμετοχή της Γιασεμί Κηληδόνη. Μουσικός επιμελητής της παράστασης είναι ο Λάμπρος Λιαβάς, γνωστός στο κυπριακό κοινό από την αξέχαστη μουσική παραγωγή «Μουσικές στις άκρες του Ελληνισμού» στα «Κύπρια» πριν από 3-4 χρόνια, γνώστης και εραστής των ελληνικών μουσικών λαϊκών παραδόσεων. Μπορεί το βιβλίο του Γιώργη Παπάζογλου «Ονειράτα της Σμύρνης», να ενέπνευσε το Λάμπρο Λιάβα να το μετατρέψει σε θεατρικό δρώμενο, επειδή αναφερόταν στη ρεμπέτισσα Σμυρνιά τραγουδίστρια, αλλά το μουσικό του ένστικτο τον οδήγησε στη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης ηχοχρωματικής εικόνας της παράστασης. Αναλύοντας το μουσικό τόνο της διαλεκτικής μικρασιατικής εκδοχής της ελληνικής γλώσσας, ο Λιάβας διδάξε στη Βαγενά αυτό το λόγο τον τραγουδιστό, το ουρτό, όπου στο τέλος της φράσης ο ιαμβικός ρυθμός πετιέται με την τελευταία μονή του συλλαβή προς τα πάνω στο επιφώνημα χαράς, στο λιγνό πόνο, στον αναστεναγμό της ανάμνησης.

Στην περσινή της κάθοδο στην Κύπρο, η Άννα Βαγενά, με το σκηνοθέτη Κώστα Τσιάνο (του οποίου η παράλληλη υπόσταση είναι χορογράφος, γνώστης της λαϊκής χορευτικής παράδοσης) έδωσαν στο «Γάμο» όμορφο και ευανάγνωστο κινητικό ρυθμό και απέδειξαν πόσο σημαντικός είναι αυτός ως δομικό στοιχείο μιας παράστασης. Στην «Αγγέλα Παπάζογλου» ο φωνητικός ρυθμός παίζει αυτό το ρόλο του μορφολογικού στοιχείου.

Τι χωράει σ' αυτή τη φόρμα, τι πλάθεται από το χείμαρρο των λέ-

ξεων. Η Αγγέλα Παπάζογλου της Άννας Βαγενά υπάρχει σε δύο διαστάσεις. Η μια είναι η διάσταση η ιστορική, όπου η συγκεκριμένη ανθρώπινη μορφή χάνει την πικρότητα της και μετατρέπεται σ' ένα άδειο περίγραμμα, ένα πλαίσιο, από το οποίο κυλά, κυλά η ιστορία. Σαν σταυρωμένη μ' ανοιχτά τα χέρια στέκει στη σκηνή η Βαγενά - Παπάζογλου και από μέσα της περνάει ο χρόνος και ο χώρος (τα δύο συστατικά της ιστορίας) σε μια άγρια αναστάτωση, σφαγές, διωγμούς, προσφυγιά, ξενιτιά στην ίδια την πατρίδα, φτώχεια, κοινωνική αδικία, εξευτελισμός, απώλειες, διαφεύσεις προσδοκιών, συνθλίψεις ιδεών, αλλά σ' όλον αυτό το χειμαρρώδες ρουν διακρίνεται το καθάριο και απτόητο ρεύμα της ανθρωπιάς. Είναι αυτή που στη δεύτερή της διάσταση, στη μορφή της Αγγέλας Παπάζογλου, συμπυκνώνεται, αποκτώντας μοναδικότητα, ιδιαιτερότητα, χαρακτήρα, παιδικές ανα-

μνήσεις, έρωτα, μητρότητα, ταλέντο, γλωσσική ιδιομορφία, ρεμπέτικό ύφος.

Και η Άννα Βαγενά τα παίζει όλα αυτά. Παίζει τον άνθρωπο και την ιστορία. Μπορεί και μεταδίδει στο κοινό της την πικρή γλύκα που σπάζουν τα «Ονειράτα της Σμύρνης». Ανεβάζει πολύ ψηλά τη συγκινησιακή ένταση της παράστασης, ελέγχοντας πλήρως το δικό της συναισθηματικό οδηγώντας το κοινό στα συναισθηματικά скаμπανεβάσματα των αναμνήσεων της ηρωίδας της. Είναι φανερό πως η παρουσία στη σκηνή της Γιασεμί Κηληδόνη είναι μεγάλη στήριξη για την Άννα Βαγενά.

Δεν αισθάνεται μόνο κανείς στην παράσταση της Βαγενά, αλλά και σκέπτεται πόσο νόημα έμεινε για τον καθένα μας σ' εκείνες τις χλιοβαρσανισμένες έννοιες όπως «πατρίδα», «εθνική ιδέα». Η Άννα Βαγενά, διπλώνοντας και ξεδιπλώνοντας στα χέρια της την τριμμένη ελληνική σημαία της Αγγέλας Παπάζογλου, μετράει αξίες κι εμείς μαζί της.

Νόνα Μολέσκη